

УДК 636.7.8:616-006

Брода Н.А., кандидат біологічних наук ©
Інститут біології тварин УААН

ВИДОВІ ТА ВІКОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПУХЛИННИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ДРІБНИХ ДОМАШНІХ ТВАРИН

Наведені дані видового моніторингу пухлинних захворювань дрібних домашніх тварин, а також вікова динаміка пухлин молочних залоз у собак. На основі аналізу даних амбулаторних карток собак, які проходили лікування в ветеринарних клініках м. Львова в період з 2004 по 2007 роки, встановлено, що кількість онкологічно хворих собак була значно вищою, ніж кількість хворих котів. Щодо злякисності процесу відсоток був вищим у котів. Вивчення вікової динаміки пухлин молочних залоз у собак показало, що найвищий відсоток спостерігається у тварин, старших 10 років.

Ключові слова: моніторинг, онкологія, собаки, коти, пухлини молочних залоз.

Вступ. У наш час злякисні новоутворення займають друге місце серед причин смертності після серцево-судинних захворювань. Це одна з найнебезпечніших медико-біологічних і соціально-економічних проблем. Рівень захворюваності та смертність від цієї хвороби постійно підвищується у зв'язку з несприятливою екологічною ситуацією. Відсутність ефективного моніторингу технологічних процесів, які призводять до забруднення навколишнього середовища канцерогенними речовинами, розпорошеність даних щодо онкологічних захворювань є факторами, які сприяють виникненню даної патології. Одним із шляхів розв'язання даної проблеми є удосконалення моніторингу захворюваності на злякисні новоутворення шляхом впровадження сучасних інформаційних технологій [1].

Почастішали випадки онкологічних захворювань дрібних домашніх тварин [2]. Між доброякісними і злякисними пухлинами тварин та людей існує певна взаємозалежність [3]. Залежна від віку захворюваність неоплазіями серед дрібних тварин корелює з подібними цифрами у людей, які проживають у тих самих географічних областях. Загибель більше половини всіх собак і котів, старших 10-ти років, обумовлена раком, а ветеринари визнали, що рак є найбільш поширеною причиною звертання за допомогою [4].

Частота виникнення пухлин та їх характер значною мірою залежать від віку тварин. Середній вік собак при розвитку шкірних новоутворень 10 років, котів — 12 років. Можливі варіації пов'язані з типом пухлин: наприклад, шкірна гістіоцитома часто виявляється у молодих собак [4, 5]. При базаліомі вік собак становить 6–9 років, котів — 10–11; при плоскоклітинному раку шкіри: собаки 8 років (при наявності в тканині пухлини вірусу папіломи — 11 років), коти — 12 років. Пухлини потових залоз зустрічаються у тварин старших 6-

річного віку, сальних залоз — 9-річного [6]. Меланома зустрічається у тварин середнього віку (старше 9 років) [7, 8].

Метою досліджень було провести видовий та віковий моніторинг пухлинних захворювань дрібних домашніх тварин.

Матеріали і методи. Моніторинг пухлинних захворювань дрібних тварин проводили на основі літературних даних та результатів клінічних досліджень обласної державної лікарні ветеринарної медицини, кафедри хірургії і хвороб дрібних тварин Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С. З. Гжицького, ветеринарної клініки "Айболить", кабінету ветеринарної медицини м. Дрогобич, ветеринарного лікувально-діагностичного кабінету при Інституті біології тварин УААН та ветеринарної клініки "Андрійветсервіс".

У 2004 році було опрацьовано 232 амбулаторні картки тварин-пацієнтів даних лікувальних установ, у 2005 році – 251, у 2006 році – 263, у 2007 році – 272, у 2008 році – 121.

Результати дослідження. Аналізуючи дані амбулаторних карток тварин, які проходили обстеження та лікування у ветеринарних клініках м. Львова у період з 2004 по 2007 рік, було встановлено наступну видову належність (рис. 1).

З даних діаграми видно, що кількість хворих собак у 2004 році становила 161 ос. (69,4 %), котів 71 ос. (30,6 %); у 2005 році ці показники були відповідно 170 ос. (67,6 %) та 81 ос. (32,4 %); 2006 р. – 179 ос. (68,1 %), 84 ос. (31,9 %); 2007 р. – 182 ос. (66,9 %), 90 ос. (33,1 %) від усіх хворих тварин.

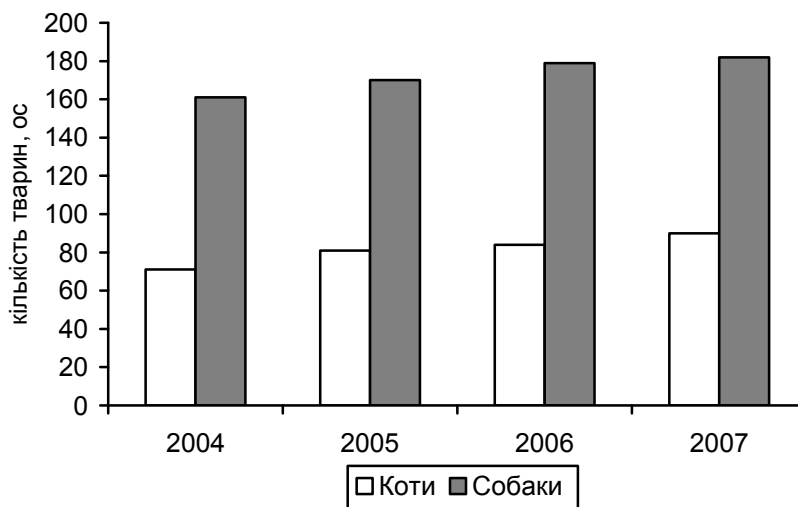

Рисунок 1. Видова динаміка онкозахворювань дрібних тварин

З даних клінічних досліджень щодо характеру патологічного процесу, злоякісні ураження у собак в 2005 році становили 40,6 % від загальної кількості неоплазій, у 2006 та 2007 рр. цей показник становив відповідно 37,6 % та

41,2 %. У котів пухлинні захворювання зустрічались рідше, проте злякисність процесу була вищою: 2005 рік – 49,4 %, 2006 рік – 51,8 %, 2007 рік – 47,8 %. Ці дані узгоджуються із даними літератури [6].

Дослідження, проведені в Інституті біології тварин УААН в період з 2004 по 2006, показали, що на пухлини молочних залоз припадає в середньому 43,2 % від усіх онкологічних захворювань дрібних домашніх тварин [2]. Це узгоджується із даними багатьох інших дослідників, згідно з якими у собак пухлинами найчастіше уражається молочна залоза – 14-46% [9, 10]. Аналіз клінічних досліджень, що проводились на клініці кафедри хірургії Львівської НАВМ імені С. З. Гжицького за період 1996-2006 рр. показав, що відсоток пухлин молочних залоз у собак становив 24-49,5 % від загальної кількості онкозахворювань. Найчастіше пухлини реєструються у другій половині життя, тобто у дорослих або старих тварин [5].

Пухлини молочних залоз, які займають друге місце після пухлин шкіри та м'яких тканин [7], зустрічаються переважно у тварин 7-11-річного віку (75 % всіх захворілих). Часто уражаються 4-5 пари молочних залоз, які є найбільш функціонально активними у собаки [10]. 58 % пухлин молочних залоз у собак доброякісного характеру [6].

Віковий моніторинг пухлинних захворювань молочних залоз у собак показав (рис. 2), що відсоток хворих собак молодших 7-річного віку, у 2004 році становив 8 % від загальної кількості хворих тварин, віком 8–10 років — 43 %, старше 10 років — 49 %; у 2005 році ці показники становили відповідно 11,61, 40,18 і 48,21 %; у 2006 році — 9,09, 44,55 і 46,36 %; у 2007 році 11,86, 44,92 і 43,22 %, за період 2008 року даний показник був на рівні 13,22, 40,50 і 46,28 %.

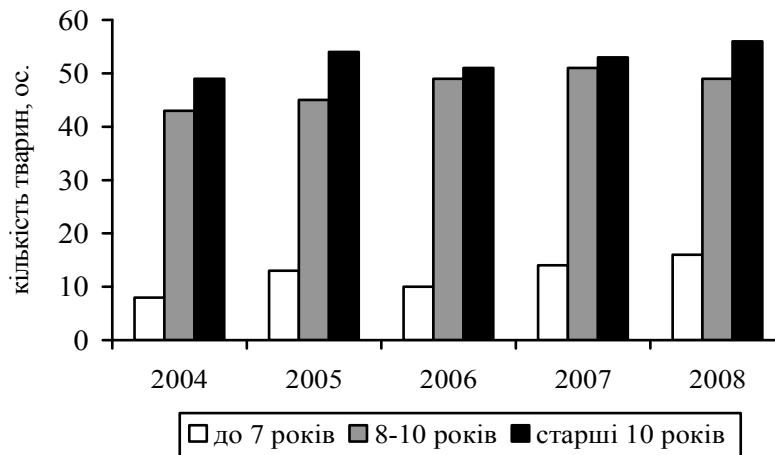

Рисунок 2. Вікова динаміка пухлин молочних залоз у собак

Постає необхідність розробки програми статистичного опрацювання даних онкологічно хворих тварин на основі клінічного стадіювання за системою TNM з використанням алгоритмічного підходу до організаційної

проблеми епізоотологічного моніторингу пухлинних захворювань дрібних домашніх тварин.

Висновки. Встановлено, що кількість онкологічно хворих собак була значно вищою ніж кількість хворих котів. Проведений віковий моніторинг пухлинних захворювань молочних залоз у собак показав, що найчастіше даний вид патології зустрічається у тварин старших 10-річного віку.

Література

1. Концепція загальнодержавної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на 2007 – 2016 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 липня 2006 р № 393-р.

2. Мамчук Н. А. Моніторинг пухлинних захворювань дрібних тварин / Н. А. Мамчук // Наук.-техн. бюлетень Інституту біології тварин УААН та ДНДКІ ветпреп. та корм. добавок МАПУ. – 2008. – Вип. 9 – № 3 – С. 184-188.

3. Білинський Б. Т. Онкологія / Б. Т. Білинський, А. І. Гнатишак, В. Р. Саврон та ін. // – Львів, 1992. – 288 с.

4. Уайт Р. А. С. Онкологические заболевания мелких домашних животных / М. Дж. Брели, Д. Е. Босток, Р. Деннис и др.; Под. ред. Р. А. С. Уайта. // Перевод с англ. Е. Махиянова – М.: Аквариум ЛТД 2003. — 352 с.

5. Гамота А. А. Пухлини тварин: етіологія, патогенез, діагностика, комплексна терапія / А. А. Гамота, В. І. Завірюха, Я. Г. Крупник, Ф. Р. Мисак // Львів: Галицька видавнича спілка, 2007. – 166с.

6. Чехун В. Ф. Опухоли мелких домашних животных / В. Ф. Чехун, А. И. Мазуркевич // Издательство "ДИА" Киев 2001. – С. 45.

7. The occurrence of tumors in domestic animals. NCI Monograph. – 1980.-v. 54. – 210 pp.

8. Frese K. Developmental studies on melanoma of the skin and mouth mucosa of dogs / Frese K. // Vet. Pathol. – 1978. – v. 15, N 4. – P.461-473.

9. Григорашвили З. Г. Материали по изучению спонтанных опухолей у собак / Григорашвили З. Г. // – Тбилиси, 1968. – 120 с.

10. Терехов П. Ф. Ветеринарная клиническая онкология / Терехов П. Ф. // – М.: Колос, 1983. – 208 с.

Summary

Broda N. A.

KIND AND AGE SPECIAL FEATURES OF SMALL ANIMALS' TUMOROUS DISEASES

The dates of sort monitoring of small domestic animals' diseases and also age and breed tumour dynamics of quantity mammary dogs' glands quoted. Based on dogs' doctor's cards dates analysis, which were holding their treatment in veterinary Lviv city clinics in the period from 2004 to 2007. It is established that quantity of dogs with tumorous diseases was higher than quantity of cats with the same diseases, as for the malignant tumour, the percent was higher in cats. Age tumour dynamics studying of cats' mammary glands showed that higher percent is observing in animals older than 10 years old.

Стаття надійшла до редакції 3.03.2010